

REGIONAAL- JA
PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUM

**Teadmised
on põllu
ramm**

Kaasrahastanud
Euroopa Liit

Väärtuslikud püsirohumaad – poliitika ja põhimõtted

Christofer Lodeson & Rufus Trepp

Infopäev “Väärtuslikud püsirohumaad ja rohumaade liigirikkus”

Paide

10.02.2026

Loodusrikas
Eesti

Mis väärtuslik püsirohumaad, kellele, miks?

Maal: Richard Uutmaa (1905–1977). Vääna rand. 1947

Foto: Meeli Mesipuu. Kõrge seisundi väärtusega rohumaa Saaremaal Kõiguste külas. 2025

Vajadus tunda oma loodusväärtusi...

- **Seni kaardistamata** – mis seisus Eesti püsirohumaad on?
Püsirohumaad $\neq$ püsirohumaad, on seisundi skaala.
- **Pikalt kaitseta ja tunnustamata** – pärandniidud väljaspool kaitsealasid. Kelle jaoks Natura, kelle jaoks kodukandi loodusväärtus. Lahendus vabatahtlik igäühe looduskaitse?
- **Teadlik põllumees** – õpib oma maad veel paremini hindama.
- **Uus raamistik** väärtuslikele püsirohumaadele, nende andmetele?! Andmed teaduseks?
- ... ja nii edasi 😊

Naistepuna

Raudrohi

Punane ristik

Miski tulikas...

Väärtuslike püsirohumaade inventeerimine

„Väärtusliku püsirohumaade üle-
eestiline uuring“

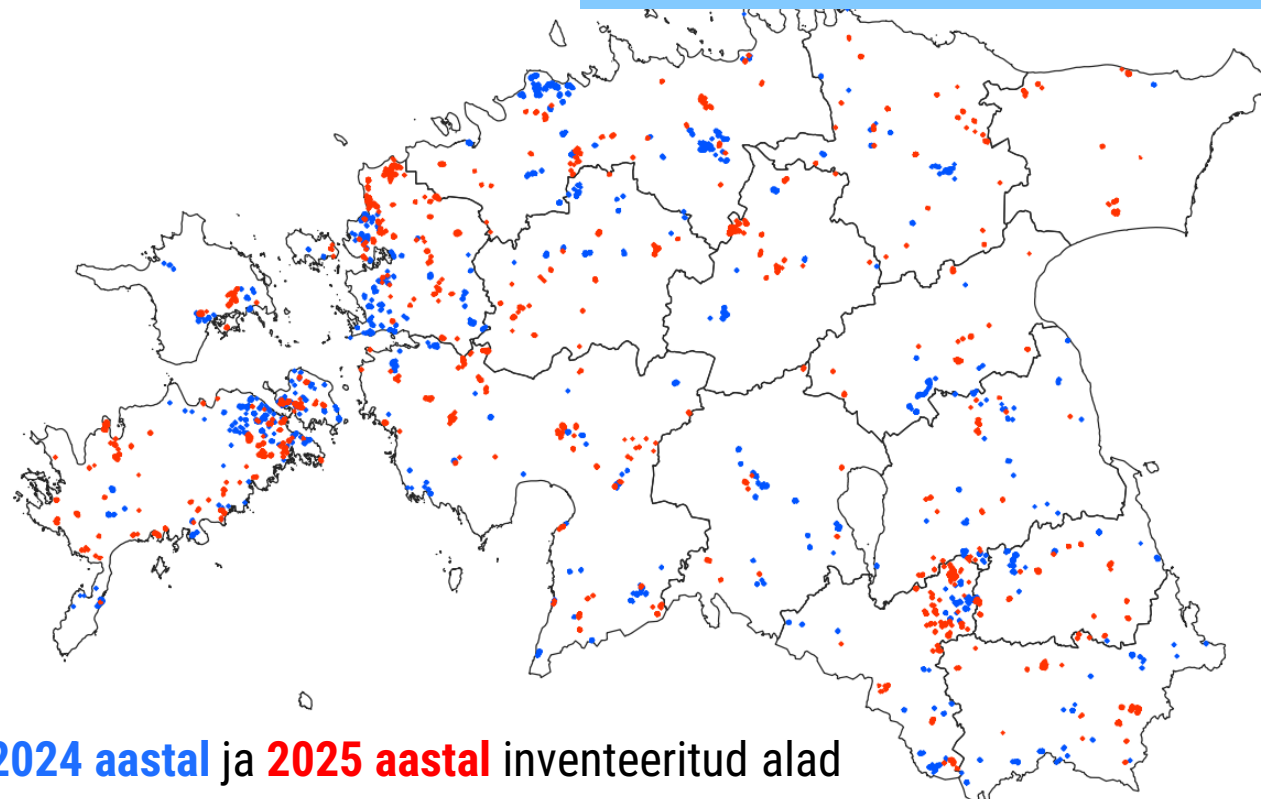
Töö tegija: Pärändkoosluste Kaitse
Ühing

Inventuuri kestus: 2024-2027

Teada andmine püsirohumaast:
HeaPõld veebilehe kontaktvorm
www.heapold.ee/vpr

Inventuuri metoodika: Tartu Ülikool

- Kogu inventuur: **27 000 ha**
- Sellest Natura 2000: **~4000 ha**
- 2026 algusega inventeeritud
~12 000 ha

2024 aastal ja **2025 aastal** inventeeritud alad

VÄÄRTUSLIK PÜSIROHUMAIDE INVENTEERIMISE ANKEET

Kirje nr/ala ID..... GPS koordinaadid..... Kuupäev...../...../202.....;

Inventeerijad.....

1.2. Mullatüüp: 1 - mineraalmuld, 2 - turvasmuld 1.2. Nitraaditundlik ala: jah / ei 1.5. Natura ala: jah / ei

2.1. Küündmine: 0 - mõju puudub/nõrk, 1 - varasemalt küntud, 2 - selged hiljutised künnijäljed, 3 - ei tea

Lisamärkus.....

2.2. Rohumaasegu külvamine: 0 - mõju puudub/nõrk, 1 - varasemalt külvatud, 2 - selged hiljutised külvijäljed, 3 - ei tea

Lisamärkus.....

2.3. Väetamise mõju: 0 - mõju puudub/nõrk, 1 - varasemalt väetatud, 2 - selged hiljutised väetamise jäljed, 3 - ei tea

Lisamärkus.....

***Järgnevat osa ei ole vaja täita kui punktide 1.1.-2.3. põhjal ei kvalifitseeru ala väärtuslikuks püsirohumaaks, välja arvatud juhul, kui tegemist on märja püsirohumaaga ja/või mis paikneb turvasmuldadel, nitraaditundlikul ja/või Natura aladel. Viimati nimetatud juhtudel tuleb ala hindamist jätkata.

3.1. Ala suurus (ha): 3.2. Niiskusréžiim: 1 - kuiv, 2 - parasniiske, 3 - märg, 4 - ajuti liigniiske

4.1. Kuivendamise mõju: 0 - puudub/nõrk, 1 - mõõdukas (toimiv kraav kaugemal kui 30 m), 2 - tugev (toimiv kraav lähemal kui 30 m)

4.2. Niitmine koos niite ära viimisega (viimati): 0 - pole kunagi, 1 - >10a tagasi, 2 - 4-10a tagasi, 3 - 1-3a tagasi, 4 - tänavu, 5 - ei tea

4.3. Hekseldamine (viimati): 0 - pole kunagi, 1 - >10a tagasi, 2 - 4-10a tagasi, 3 - 1-3a tagasi, 4 - tänavu, 5 - ei tea.

4.4. Karjatamine (viimati): 0 - pole kunagi, 1 - >10a tagasi, 2 - 4-10a tagasi, 3 - 1-3a tagasi, 4 - tänavu, 5 - juhuslik, 6 - ei tea

Lisamärkus hooldamise kohta.....

4.5. Muu mõju: karjaaed/muu aed ümber ala, ehitised/muu taristu mida pole kaardil, karjäärid, risustamine, põletamine, päikesepaneelid, traktorirööpad, lisasöödakoht.....

5. Vahetus naabruses on: mineraalväetistega väetatav ja/või pestitsiididega pritsitud põld, mahepõld, hüljatud põld, hüljatud rohumaad, lühiajaline rohumaad, hiljuti uuendatud püsirohumaad, väärtuslik püsirohumaad, niidetav/karjatav pärandniit, hooldamata pärandniit, mets, raba, vanade puudega park/allee/õueala, pärandkultuuriobjekt.....

6. Maastikuelemendid: üksik puu, looduslik veekogu, tiik, ajuti niisked laigud, kraav, kraaviga pöösaste/puude rida, allikas, liviaed, üksik kivi, kivihunnik, kivihunnik puude/pöösastega, puude rida, metsasiil, liigirikas niiduriba, pärandkultuuriobjekt, arheoloogiline objekt.....

7.1. Ekspansioonid rohus: Liik 1.....1-hõre lausaline.....%, 2-kogumikena.....%, 3-tihe lausaline.....%

Liik 2.....1-hõre lausaline.....%, 2-kogumikena.....%, 3-tihe lausaline.....%

Liik 3.....1-hõre lausaline.....%, 2-kogumikena.....%, 3-tihe lausaline.....%

Lisamärkus.....

7.2. Invasiivsed võõrliigid rohus:

Solidago can/gig – 1-üksikud, 2-hajusalt, 3-tavaline, 4-ohtralt

Lupinus poly – 1-üksikud, 2-hajusalt, 3-tavaline, 4-ohtralt

..... – 1-üksikud, 2-hajusalt, 3-tavaline, 4-ohtralt

Galega orientalis – 1-üksikud, 2-hajusalt, 3-tavaline, 4-ohtralt

Heracleum sos/man – 1-üksikud, 2-hajusalt, 3-tavaline, 4-ohtralt

..... – 1-üksikud, 2-hajusalt, 3-tavaline, 4-ohtralt

7.3. Positiivsed tunnusliigid rohus:

Acin arv	- persi	Caru car	- del	- verum	Hype mac	List ova	Ophi vulg	- media	- veris	Sed acre	- luci	- teucr
Agri eup	- rotum	Cent jac	- super	Gent pneu	- perfo	Lotu cor	Ophr ins	Plat bif	Prun vul	- alb	Thym ser	Vici crac
Alchem	Card prat	Cirs aca	Epip atr	Gera palu	Inul sal	Luzu mul	Orch mil	- chlor	Ranu acr	Seli car	Tori jap	- sep
Ange syl	Care car	Cnid dub	- hel	- prat	Iris sib	Lych flo	Orig vul	Poa ang	- aur	Sene jac	Trag pra	Viol can
Ante dio	- flacca	Crep palu	- palu	- sangu	Junc fili	Lych vis	Orob elat	Poly ama	- polya	Sesl cae	Trif aur	- persi
Antho odo	- flava	- prae	Euphrasia	- sylv	Knau arv	Lyth sal	Parn pal	- com	Rhin min	Sile nut	- camp	- rup
Anthyllis	- hirta	Dacty balt	Fest ovi	- gerum riv	Koeleria	Medi lupul	Phle phle	- vulg	Rubu saxat	- prat	- medium	
Aspe tin	- nigra	- fuch	Fili vulga	Gladi imb	Lath palu	Mela arv	Pilosella	Poly bist	Rumex ace	Soli vir	- monta	
Briz med	- orni	- inca	Frag virid	Gymn con	Leon hispi	- nemor	- offic	Pote argen	- thyr	Stach off	Trol eur	
Call vul	- palu	Danth dec	Gali alb	Heli num	Leuc vul	- prate	Pimp maj	- erect	Sangu off	Stel palu	Vale off	
Camp glo	- panic	Desch ces	- borea	Helic prat	Lina vulg	Moli cae	- sax	- neu	Saxi gran	Succ pra	Vero cha	
- patul	- tome	Dian aren	- palus	- pub	Linu cat	Nard str	Plant lan	Prim far	Scor hum	Thal fla	- spica	

Lisamärkus.....

KOONDHINNANGUD ala väärtuslikkusest

KUIDAS TUNDA ÄRA VÄÄRTUSLIK PÜSIROHUMAA?

Juhend

Inventeerimise
ankeet

Teave
põllumehele

Püsirohumaad on põllumajandusmaa, kus heintaimed on kasvanud vähemalt viis aastat järjest. Uuendamine (küündmine, rohumaasegu külvamine, väetamine) ei katkesta rohumaad vanuse arvestamist, kuid vähendab oluliselt ala väärtust ja elurikkust. Püsirohumaal, kus pole pikka aega küntud, väetatud ega rohumaasegu külvatud, kuid mida on pidevalt hooldatud, võib hakata kujunema uuesti looduslik elustik. Sellised kõrge loodusväärtusega püsirohumaad on väga mitmekesised ja moodustavad põllumajandusmaastiku nn tuumalad, mis pakuvad toitumis-, paljunemis-, pesitsus-, elu-, talvitumis- ja varjupaiku väga paljudele looduslikele niiduliikidele. Nendelt aladelt levivad kasulikud organismid edasi agroökosüsteemidesse, kus nad pakuvad põllumajandusele vajalikke loodushüvesid nagu tolmeldamine, looduslik kahjuritõrje ja mulla orgaanilise süsiniku sidumisvõime.

Väärtuslike püsirohumaade tuvastamise eesmärk on säilitada Eesti põllumajandusmaastikes esinevad liigirikamad ja potentsiaalselt pärandniiduks taastuvad püsirohumaad. See aitab kaasa kogu Eestit hõlmava pool-looduslike koosluste võrgustiku säilimisele ning leevendab intensiivselt majandatavate põllumajanduspiirkondade elurikkuse kadu ja ebasoodsaid keskkonnamõjusid.

Inventuuriga liituja meelespea

- **Räägi maaomanikuga ja saa tema luba** rohumaa inventuuri esitada – igal maaomanikul oma plaanid maaga.
- Kirjuta või helista inventuuri kontaktil, **kui miski võib inventuuri takistada** (kuri koer, kõrge aed).
- **Esita vaid PRIA registris olevaid püsirohumaid** – ei sobi õue kataster, hiljuti külvatud rohumaa ja muu taoline.
- **Varu kannatust** – 2026. aasta suvel inventeeritud rohumaa ilmub [PRIA veebikaardile](#) 2027. aasta kevadel enne taotlusperioodi.

Teie kirjad suunatakse kontaktvormi kaudu Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi LIFE-IP projekti „Loodusrikas Eesti“ projektijuhile Rufus Trepile (Rufus.Trepp@agri.ee, 625 6131).

Teie andmete vastutavaks töötlejaks on Regionaal- ja Põllumajandusministeerium. Andmeid kasutatakse inventuuri läbi viimise eesmärgil. Ankeedi esitamisel nõustute oma isikuandmete töötlemisega. Nõusolek on õigus igal hetkel tagasi võtta, aga see ei muuda enne nõusoleku tagasivõtmist toimunud andmetöötluse seaduslikkust. Lisainformatsiooni on võimalik leida [ministeeriumi isikuandmete töötlemise lehelt](#).

Nimi*

Telefon

E-post*

Põllumassiivi number/numbrid

NB! Ülesantav ala peab olema PRIA infosüsteemis registreeritud põllumassiivina ning maakasutuseks märgitud püsirohumaa. Sisestada saab mitu põllumassiivi korraga, eraldades need komaga. Palun kasutada e-PRIA põllumassiivinumbreid hetkeseisuga.

Kommentaar

- ☐ Jah, olen maaomanik või maaomaniku volitusega rohumaad inventuuri esitamaks
- ☐ Jah, mõistan inventuurist tulenevaid võimalikke piiranguid kaitsealal asuval rohumaal

SAADA PÄRING!

www.heapold.ee/vpr

Väärtuslikud püsirohumaad - toetus

„Väärtusliku püsirohumaad säilitamise toetus“ – KK5

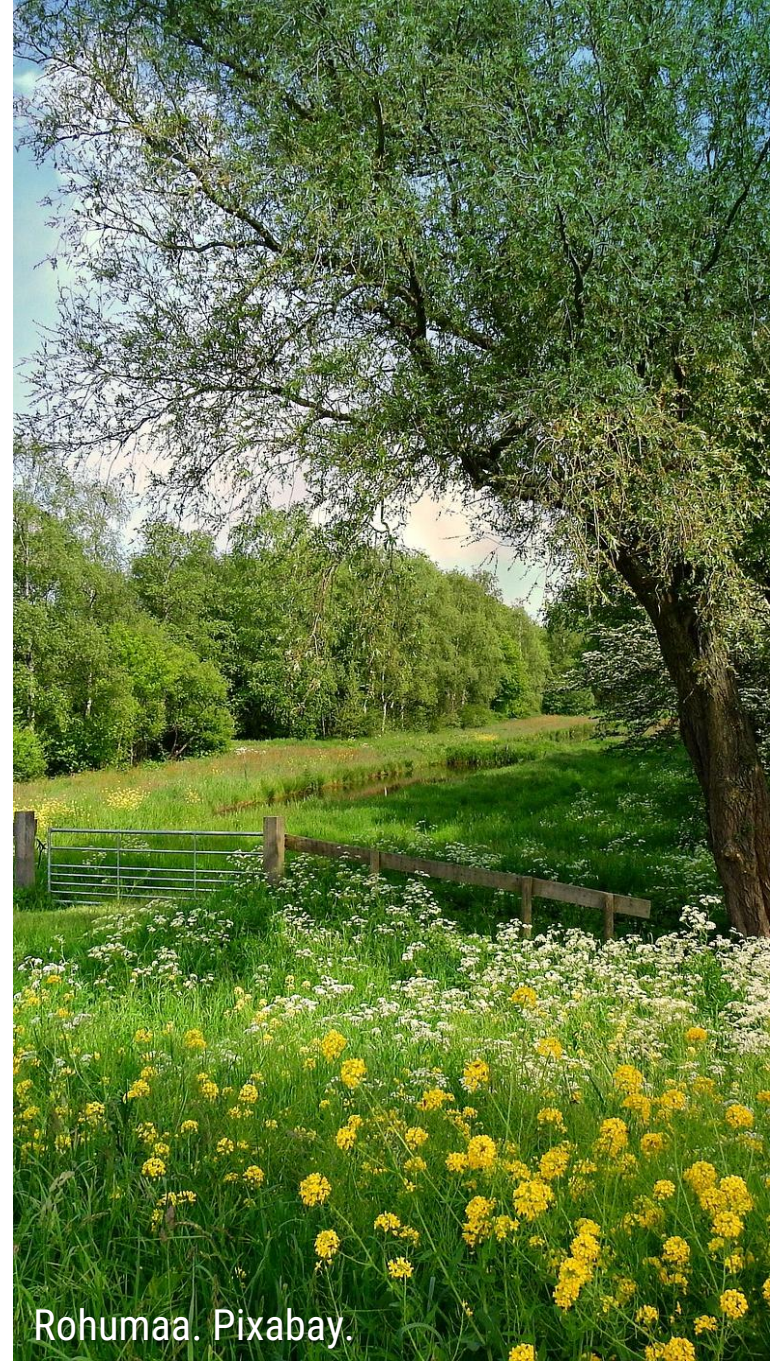
Toetus alates: 2024 pärandkooslused väljaspool kaitseala; 2025 väärtuslikud püsirohumaad

- Suurus **>0.3 ha**
- Kantud PRIA põllumassiivide registrisse
- Inventeeritud
- Pärandniit – väljaspool kaitseala

- **50 EUR/ha** väärtuslik püsirohumaad
- **80 EUR/ha** pärandniit väljaspool kaitseala

- **~10 aastat** uuendamata
- Võsastumise vältimine – niida, karjata. Hekselda al. 01.08
- Tuleb rohukamaras hoida
- Ei tohi kasutada väetisi, taimekaitsevahendeid, reoveeset

- ✓ Juurde sobib põhisissetuleku toetus, MAHE
- ✗ Pärandniidu hooldamise ning mulla- ja veekaitse toetus

Rohumaa. Pixabay.

VÄÄRTUSLIKU PÜSIROHUMAA SÄILITAMINE

Toetust saavad kahte tüüpi püsirohumaad: **kõrge loodusväärtusega püsirohumaad** ja **väljaspool kaitstavaid alasid asuvad pärandniidud**.

Kõrge loodusväärtusega püsirohumaad

- Pikemat aega uuendamata.
- Kultuurtaimed peavad olema hakanud asenduma looduslike rohttaimedega või tegu peab olema juba liigirikka, peamiselt looduslike liikidega niiduga.

TOETUST SAAB TAOTLEDA ALATES 2025. AASTAST

Väljaspool kaitstavaid alasid asuvad pärandniidud

- Eesti looduse infosüsteemis EELIS kirjas pärandniiduna.
- Ei saa pärandniidu hooldamise toetust ehk NIIT toetust.

TOETUST SAAB TAOTLEDA ALATES 2024. AASTAST

VÄÄRTUSLIKU PÜSIROHUMAA SÄILITAMINE

- Toetust saab küsida ainult vähemalt 90% ulatuses eksperdi poolt **inventeeritud ja kaardile kantud** kõrge loodusväärtusega püsirohumaade ja väljaspool kaitsealasid asuvate pärandniitude kohta.
- Toetuse ühikumäär on:
 - **80 eurot** hektari kohta ekspertide poolt inventeeritud väljaspool kaitstavaid alasid asuvatele **pärandniitudele**
 - **50 eurot** hektari kohta aastas ekspertide poolt inventeeritud kõrge loodusväärtusega **püsirohumaadele**
- Inventeeritud kõrge loodusväärtusega püsirohumaade kohta koostatakse kaardikiht, mille taotleja saab e-PRIAs toetust taotledes aluseks võtta.

VÄÄRTUSLIKU PÜSIROHUMAA SÄILITAMISE TOETUSE NÕUDED

- Väärtuslikku püsirohumaad tuleb sarnaselt PST toetuse nõuetele vähemalt üle aasta hooldada – **niita, karjatada, hekseldada** – et vältida ebasoovitava taimestiku teket.
 - Hekseldamine on lubatud **alates 1. augustist**.
 - **Maad tuleb hoida rohukamaras.** Maad ei künta, kultiveerita, koorita, randaalita ega freesita ning sellel ei tehta muid rohukamarat kahjustavaid mullaharimistöid.
 - **Uuendamine ja ülekarjatamine** on keelatud.
 - **Väetise, reoveesette ja keemilise taimekaitsevahendi** kasutamine on keelatud
 - Kohustuse pikkus on **viis järjestikust kalendriaastat**.
- Alates **2026a** võetud uute kohustuste pikkus on **kolm** järjestikkust kalendriaastat.

TURVAS- JA ERODEERITUD MULLAGA VÄÄRTUSLIKU PÜSIROHUMAA

- **Toetust antakse mullakaitse toetuse õiguslikule väärtuslikule püsirohumaale.** Sisuliselt on liidetud MULD toetus ja VPR toetus.
- Kohustuse pikkus on viis järjestikust kalendriaastat.
 - **Alates 2026a** võetud uute kohustuste pikkus on **kolm** järjestikkust kalendriaastat.
- Toetuse ühikumäär on **100 eurot** hektari kohta.

MULD-VPR TOETUSE NÕUDED TAOTLEJALE JA MAALE

Nõuded maale

- Toetust antakse taotleja kasutatava kokku vähemalt **0,30 hektari** suuruse 70 protsendi turvasmulla (M, S, R, AM) või erodeeritud (E, e) ja deluviaalmuldade (D) kompleksi osatähtsusega rohumaa kohta, mis on vähemalt 90% ulatuses eksperdi inventeeritud väljaspool kaitstavaid alasid asuv pärandniit või kõrge loodusväärtusega püsirohumaa

Nõuded taotlejale

- Samad, mis mullakaitse toetusel ehk KSMi taotlemine või toetusõigusliku ja muu rohumaa hektari kohta vähemalt **0,2 loomühikut** veiseid, lambaid või kitsi.
- Kohustuslik mullakaitse või pärandniidu hooldamise **koolitus** peab olema läbitud hiljemalt teise kohustuseaasta 7. detsembriks.

MULD-VPR TOETUSE TEGEVUSE NÕUDED

- Rohumaad hoitakse rohukamaras.
Rohukamaras hoidmine tähendab, et maad ei künta, kultiveerita, koorita, randaalita, freesita ega äestata ning sellel ei tehta muid rohukamarat kahjustavaid mullaharimistöid.
- Rohumaa uuendamine on keelatud.
- Rohumaa ülekarjatamine ja pärast 1. novembrit alal loomade pidamine on keelatud.
- Karjatatavatele loomadele ei tohi anda lisasööta, va mineraalsööt.
- Rohumaal on keelatud väetise ning keemilise taimekaitsevahendi kasutamine.

PÕHJAVEE KAITSE ALAL ASUVA VÄÄRTUSLIKU PÜSIROHUMAA TOETUS

- Toetust antakse asub põhjavee kaitse toetuse õiguslikul maal asuvale väärtuslikule püsirohumaale. Sisuliselt on liidetud MULD toetus ja VPR toetus
- Kohustuse pikkus on viis järjestikust kalendriaastat.
- Alates 2026a võetud uute kohustuste pikkus on kolm järjestikkust kalendriaastat.
- Toetuse ühikumäär on:
 - 220 eurot, kui toetusõiguslik ja muu rohumaa moodustab kohustuseaastal kogu põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaast kokku kuni 20%.
 - 110 eurot, kui toetusõiguslik ja muu rohumaa moodustab kohustuseaastal kogu põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaast kokku üle 20%.

PÕHJAVESI-VPR TOETUSE NÕUDED TAOTLEJALE JA MAALE

Nõuded maale

- Vähemalt **0,30 hektari** suurune rohumaa, mis asub vähemalt 50 protsendi ulatuses kaitsmata põhjaveega alal või olulisel allika- ja karstialal või millel asub allikas või karstivorm ning mis on vähemalt 90% ulatuses eksperdi inventeeritud väljaspool kaitstavaid alasid asuv pärandniit või kõrge loodusväärtusega püsirohumaa.

Nõuded taotlejale

- Samad, mis põhjavee kaitse toetusel ehk KSMi taotlemine või toetusõigusliku ja muu rohumaa hektari kohta vähemalt **0,2 loomühikut** veiseid, lambaid või kitsi.
- Kohustuslik veekaitse või pärandniidu hooldamise **koolitus** peab olema läbitud hiljemalt teise kohustuseaasta 7. detsembriks.

PÕHJAVESI-VPR TOETUSE TEGEVUSE NÕUDED

- Rohumaad hoitakse rohukamaras.
Rohukamaras hoidmine tähendab, et maad ei künta, kultiveerita, koorita, randaalita, freesita ega äestata ning sellel ei tehta muid rohukamarat kahjustavaid mullaharimistöid.
- Rohumaa uuendamine on keelatud.
- Rohumaa ülekarjatamine ja pärast 1. novembrit alal loomade pidamine on keelatud.
- Karjatatavatele loomadele ei tohi anda lisasööta, va mineraalsööt.
- Rohumaal on keelatud väetise ning keemilise taimekaitsevahendi kasutamine.

REGIONAAL- JA
PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUM

Aitäh tähelepanu eest!

Christofer Lodeson & Rufus Trepp